

Οδηγός Εκπαιδευτή

Ενότητα 5

Βασική Επικοινωνία Που σημαίνει

Όνομα παρουσιαστή: _____

Ημερομηνία: _____

Στόχοι μάθησης

Στο τέλος της ενότητας, θα καταλάβουμε:

Τι είναι μια χειρονομία;

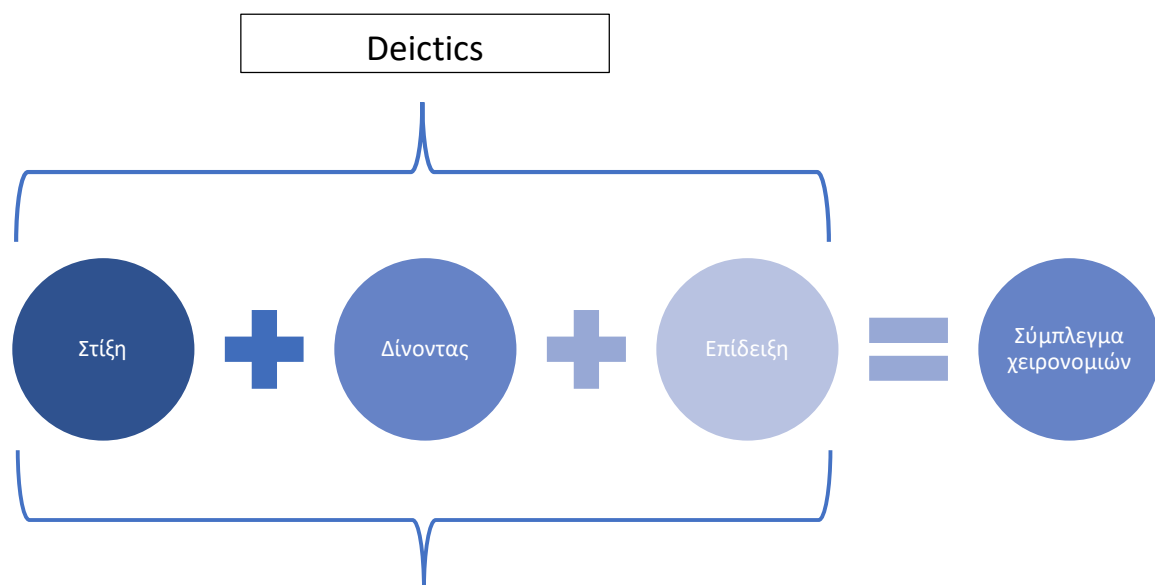
Γιατί οι χειρονομίες είναι σημαντικές στην επικοινωνία;

Πώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι χειρονομίες για να βοηθήσουν την επικοινωνία για άτομα με IDD;

Περιεχόμενο

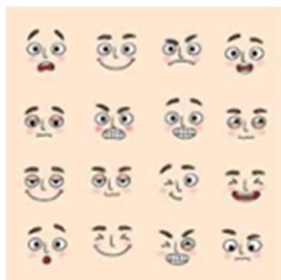

Οι χειρονομίες είναι πολύ σημαντικές στην επικοινωνία. Οι χειρονομίες που χρησιμοποιούνται σε διαδραστικές καταστάσεις επιτρέπουν στους ανθρώπους να εκφράσουν ή να ενισχύσουν αυτό που εννοούν. Αυτό είναι ιδιαίτερα χρήσιμο όταν οι άνθρωποι δεν μπορούν να μιλήσουν. Χρησιμοποιώντας χειρονομίες, μπορούν για παράδειγμα να υποδείξουν τι θέλουν, πώς νιώθουν. Αλλά οι χειρονομίες μπορούν επίσης να βοηθήσουν τους διαδραστικούς συνεργάτες να κατανοήσουν τι εννοεί ο ομιλητής. Αυτό μπορεί να συμβαίνει για παράδειγμα σε δύσκολες καταστάσεις ακρόασης, σε θορυβώδες περιβάλλον. Εκτός από τις χειρονομίες που χρησιμοποιούνται για την επικοινωνία, μεταφέρουμε πληροφορίες για το πώς νιώθουμε ή τι σκεφτόμαστε μέσω των συναισθηματικών εκφράσεων του προσώπου ή των στάσεων μας.

Το ακόλουθο σχήμα δείχνει τη σύνθεση του συμπλέγματος χειρονομιών σύμφωνα με τους Bates et al., 1980 :

Important in psychological and language development

Υπάρχουν τρεις κύριες κατηγορίες χειρονομιών που είναι σημαντικές στην επικοινωνία:

Εκφραστικές χειρονομίες	Συμβατικές χειρονομίες	Συμβολική χειρονομία
<p>Σύνολο χειρονομιών που συνδέονται αυθόρμητα με καταστάσεις επικοινωνίας (συμπεριλαμβανομένων λεκτικών παραγωγών) που εκφράζουν τη συναισθηματική κατάσταση καθενός από τους εταίρους επικοινωνίας.</p> <p>Παράγονται ασυνείδητα.</p> <p>Εκφράζουν οικεία συναισθήματα μέσω του σώματος</p>	<p>ένα σύνολο χειρονομιών κοινές σε μια κοινότητα και που χρησιμοποιούνται για να μεταφέρουν μια πρόθεση επικοινωνίας μη λεκτικά → ναι, όχι, δίνω κ.λπ.</p>	<p>σύνολο χειρονομιών που είναι κοινές σε μια κοινότητα και εκφράζουν μια κοινωνική κατάσταση (π.χ. γεια, αντίο κ.λπ.)</p>
		

Τι παρατηρούμε σε άτομα TDI;

Εκφραστικές χειρονομίες	Συμβατικές χειρονομίες	Συμβολική χειρονομία
<p>Τα συναισθηματικά σήματα είναι πιο σιωπηλά και/ή λιγότερο αναγνωρίσιμα (ανάλογα με τη δυσμορφία του προσώπου και τη μυϊκή υποτονία).</p> <p>Τα αρνητικά συναισθήματα εκφράζονται λιγότερο έντονα.</p> <p><u>Στο σύνδρομο Down :</u></p> <p>τάση να χαμογελούν πιο συχνά από τα τυπικά παιδιά ή τα παιδιά με άλλα σύνδρομα.</p> <p>πιο έντονη έκφραση συναισθημάτων προς τους ενήλικες</p>	<p>Μπορεί να παραχθεί αυθόρμητα από το παιδί (π.χ. ναι, όχι)</p> <p>Οι συμβατικές χειρονομίες τύπου σουσαμιού (πρβλ. νοηματική γλώσσα) μπορούν να μαθευτούν με μίμηση, αλλά ⚠️ πιο περίπλοκες στο X-Fragile (λόγω του αυτιστικού στοιχείου)</p>	<p>Χρησιμοποιείται από παιδιά IDD αλλά ⚠️ πιο περίπλοκο στο X-Fragile (λόγω του αυτιστικού στοιχείου)</p>

Σε περίπτωση ΔΑΦ που σχετίζεται με TDI

<p>φτωχό ρεπερτόριο, ακατάλληλο ή ακόμα και ασυντόνιστο</p> <p>→ ένα παιδί που βιώνει πολύ έντονο πόνο μπορεί να μην κάνει χειρονομίες για να προειδοποιήσει τους γύρω του για αυτόν τον πόνο</p>	<p>πολύ λίγα παιδιά με ΔΑΦ χρησιμοποιούν αυτές τις χειρονομίες αυθόρμητα.</p> <p>→ πρέπει να μαθευτεί</p>	<p>γενικά, δεν χρησιμοποιείται.</p> <p>→ Πρέπει να μαθαίνεται κάθε μέρα και να διατηρείται με την πάροδο του χρόνου για να είναι λειτουργικό</p> <p>διαφοροποιημένη μάθηση ανάλογα με την κατάσταση.</p> <p>→ πείτε γεια σε έναν φίλο, έναν δάσκαλο κ.λπ.</p>
---	---	---

Φυσικές χειρονομίες

Οι φυσικές χειρονομίες είναι μη λεκτικές κινήσεις ή στάσεις σώματος που μπορούν να εμπλέκονται σε αλληλεπιδράσεις. Τις περισσότερες φορές ερμηνεύονται εύκολα και εμφανίζονται αυθόρμητα στα περισσότερα παιδιά. Γίνονται χωρίς ρητή διδασκαλία. Επιπλέον, οι φυσικές χειρονομίες είναι καθολικές μεταξύ των πολιτισμών. Συχνά χρησιμεύουν για να συμπληρώσουν ή να ενισχύσουν τη λεκτική επικοινωνία.

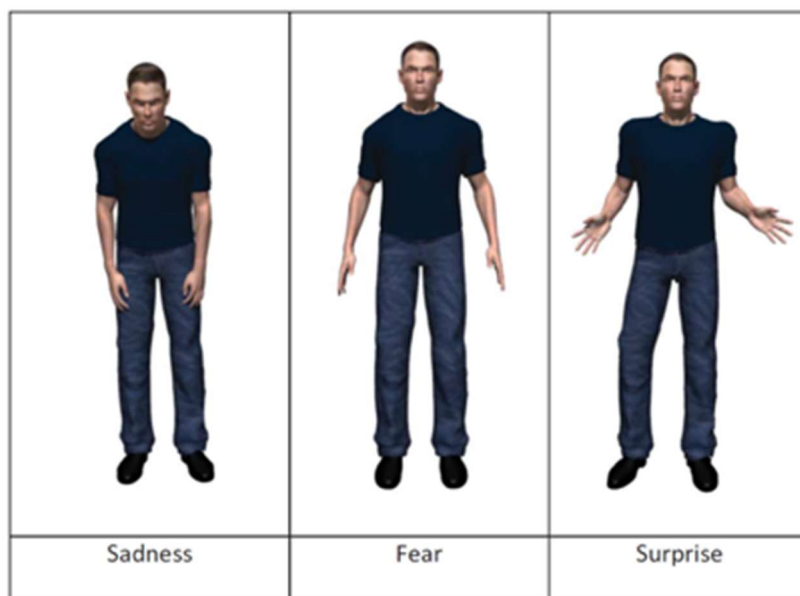
Δεν χρησιμοποιούνται όλες οι χειρονομίες για σκοπούς επικοινωνίας, αλλά ακόμα και όταν δεν παράγονται με αυτή την πρόθεση, οι περισσότερες χειρονομίες μπορούν να βοηθήσουν στη διευκόλυνση της επικοινωνίας.

Η έκφραση του προσώπου μας μπορεί να δείξει πώς νιώθουμε. Για παράδειγμα, ένα χαμόγελο δείχνει γενικά ευτυχία ή φιλία.

Η στάση μας, δηλαδή οι θέσεις του σώματός μας, δίνει επίσης ένδειξη για τις εσωτερικές μας καταστάσεις. Όπως φαίνεται στο Σχήμα 1, τα avatars που δημιουργήθηκαν από τους Buisine et al. (2014) δείχνουν διαφορετικές συναισθηματικές θέσεις εκφρασμένων συναισθημάτων.

Οι φυσικές χειρονομίες μπορούν επίσης να είναι κινήσεις που χρησιμοποιούνται για την επικοινωνία μιας πρόθεσης. Για παράδειγμα, τα μικρά παιδιά συχνά απλώνουν τα χέρια τους προς τους ενήλικες όταν θέλουν να τα σηκώσουν ή να τα μεταφέρουν. Οι περισσότεροι από αυτούς μαθαίνουν επίσης γρήγορα να υποδεικνύουν αυτό που θέλουν δείχνοντας.

Figure 1 : Emotional postures conceived by Buisine and colleagues (2014)

Συμβατικές χειρονομίες

Σε αντίθεση με τις φυσικές χειρονομίες, οι συμβατικές χειρονομίες έχουν νόημα που μοιράζονται τα μέλη μιας κουλτούρας. Έτσι, δεν είναι καθολικά, μαθαίνονται και έχουν κοινωνικά κατασκευασμένες έννοιες.

Παραδείγματα συμβατικών χειρονομιών είναι:

- Πιάνοντας το χέρι κάποιου και κουνώντας το για να τους χαιρετήσει.
- Το σταύρωμα του δείκτη και του μεσαίου δακτύλου συμβολίζει την επιθυμία για καλή τύχη σε ορισμένους δυτικούς πολιτισμούς

- Το Namaste είναι μια ινδουιστική χειρονομία χαιρετισμού που γίνεται τοποθετώντας τις παλάμες μαζί σε μια θέση που μοιάζει με προσευχή μπροστά από το στήθος

Figure 2 : Examples of conventional gestures

συμπεριφορά κατάδειξης είναι μια χειρονομία που τα περισσότερα παιδιά κάνουν αυθόρμητα πολύ νωρίς , αλλά μπορεί να χρειάζονται χρόνο για να το καταλάβουν όταν το κάνει κάποιος άλλος. Πρέπει να μάθουν το νόημά του. Έτσι [η](#) συμπεριφορά κατάδειξης γίνεται μια συμβατική χειρονομία.

Χειρονομίες στην επικοινωνία

Οι χειρονομίες παίζουν καθοριστικό ρόλο στην ανθρώπινη επικοινωνία. Βοηθούν στη μετάδοση συναισθημάτων, προθέσεων και κοινωνικών ενδείξεων σε διάφορες καταστάσεις. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν αντί για λεκτική επικοινωνία. μπορούν επίσης να συμπληρώσουν ή να ενισχύσουν τη λεκτική επικοινωνία.

Ορισμένες χειρονομίες παίζουν επίσης κρίσιμο ρόλο κατά την ανάπτυξη. Αυτό συμβαίνει ιδιαίτερα με τη χειρονομία κατάδειξης. Μια κύρια λειτουργία της χειρονομίας κατάδειξης είναι να κατευθύνει την προσοχή κάποιου σε εξωτερικές οντότητες. Με την απόκτηση της χειρονομίας κατάδειξης, είναι δυνατό να μοιραστείτε την προσοχή με άλλα άτομα σε αντικείμενα και γεγονότα αμοιβαίων ενδιαφερόντων, κάτι που αντιστοιχεί στην *κοινή προσοχή* . Είναι επίσης δυνατό να παρακολουθείτε την προσοχή και τις χειρονομίες των άλλων ατόμων σε αντικείμενα. Τα άτομα που έχουν αποκτήσει αυτές τις χειρονομίες πιθανότατα θα έχουν πρόσβαση στην επικοινωνία: το να παρακολουθείτε την προσοχή και τις χειρονομίες των άλλων ατόμων σε αντικείμενα είναι ένας τρόπος για να καταλάβετε τι μιλούν. Για παράδειγμα, αν μιλάω για « Polaris » ενώ δείχνω τη γάτα μου, θα καταλάβετε ότι « Polaris » είναι το όνομά της. Το ίδιο συμβαίνει και με τις νέες λέξεις. Η έρευνα έχει δείξει ότι οι χειρονομίες κατάδειξης συνδέονται με υψηλότερη συχνότητα έναρξης επικοινωνίας και με καλύτερα γλωσσικά αποτελέσματα.

Έτσι, η κατανόηση και η γνώση του τρόπου χρήσης των συμβατικών χειρονομιών βοηθούν στην απόκτηση της κατάλληλης χρήσης της γλώσσας.

		
Sadness	Fear	Surprise
		
Disgust	Anger	Anger
		
Idle postures		

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Bates, E., Bretherton, I., Snyder, L., Shore, C., & Volterra, V. (1980). Φωνητικά και χειρονομικά σύμβολα σε 13 μήνες. *Merrill-Palmer Quarterly of Behavior and Development* , 26 (4), 407-423. <https://www.jstor.org/stable/23084046>

Buisine, S., Courgeon, M., Charles, A., Clavel, C., Martin, J.-C., Tan, N., & Grynszpan, O. (2014). Ο ρόλος των στάσεων του σώματος στην αναγνώριση των συναισθημάτων σε πλουσιότερα σενάρια. *International Journal of Human-Computer Interaction* , 30 (1), 52-62.
<https://doi.org/10.1080/10447318.2013.802200>

Co-funded by
the European Union